

Cap. III

PREZENTAREA DESCOPERIRILOR

STRATIGRAFIA

La începutul lunii octombrie 1998 realizăm prima secțiune, notată, așa cum spuneam, cu SI, având lungimea de 9 m. și lățimea de 1,50 m. orientat SSE3000-NNV6200. În acest fel am putut avea o primă situație stratigrafică a zonei din partea nordică a Casei Venianim Costachi, care se prezintă astfel: primul nivel arheologic aparține sec. XIV și constă dintr-un strat de pământ cu o grosime care variază între 0,10 și 0,25 m., de culoare cenușie, cu puține materiale, care constau în special din fragmente ceramice, oase de animale și bucățele mici de chirpic ars, provenite de la construcțiile care au dispărut prin foc. Din acest nivel fac parte și cele trei morminte de înmormântare care aparțin acestei perioade, demonstrând că în acest secol era aici un cimitir. Acesta nu putea să aparțină decât unei comunități care avea în această zonă, o biserică, deoarece, după cum se știe, în tot evul mediu românesc aceste cimitire se aflau în jurul bisericii.

În capătul de S al secțiunii a fost surprinsă groapa de temelie a zidului beciului din sec. XVIII, care a fost construit odată cu Casa Venianim Costachi și care depășește nivelul arheologic al sec. XIV cu circa 0,50 m.

Nivelului arheologic din această perioadă, respectiv sec. XIV-XV, îi aparțin și câteva fragmente ceramice, care făceau parte din căni sau vase borcan, din pastă cenușie sau cărămizie, cu buza trilobată sau ușor evazată și îngroșată, fundul drept și corpul mai mult sau mai puțin bombat. Unele din ele erau decorate cu roțița dințată pe umăr (Pl. 1/3,4,6,7; 2/5; 28/19; 111/1-6)

Următorul nivel arheologic aparține sec. XVI, are o grosime medie de 0,40 m., cu numeroase fragmente de cărbune de lemn, care pigmentează, mai ales primele patru carouri, pe toată grosimea stratului de cultură materială, ceea ce demonstrează că avem de a face cu resturile de la o construcție de lemn, care a sfârșit prin incendiu. În rest, tot acest nivel este pigmentat cu chirpic ars, fragmente de cărămidă și lut galben de nivelare. În capătul de N al secțiunii s-a descoperit o porțiune de arsură puternică, un fel de vatră arsă la roșu, străpunsă apoi de o temelie de zid din piatră. Deasupra vetrei e un strat subțire de moloz, iar temelia a fost acoperită cu un strat de pământ galben (Fig. 3).

Tot acestui nivel îi aparține o construcție din piatră - un pavaj - păstrat pe o porțiune destul de mare în secțiunea noastră, format din pietre destul de mari, plate, aflate la adâncimea de 1,25-1,35 m. La capătul de S și de N al acestora se află câte o cărămidă, așezate la rândul lor orizontal, peste care un strat gros de cărbune de lemn, provenit de la o construcție în care acest material era preponderent. Stratul de cărbune, ușor curbat în zona pavajului, avea o grosime de circa 10-12 cm. și o lungime de peste 4 m., fiind tăiat de o groapă de var din sec. XVII-XVIII în partea de N. În partea de S a fost tăiată de groapa zidului beciului din sec. XVIII (Pl. 109/1,2,4; 110/2,3).

Nivelul din sec. XVI, care suprapune pe cel descris anterior, are o grosime medie de 0,70 m., fiind reprezentat în primii trei metri de mai multe nivelări: o temelie din piatră de la o construcție masivă, iar din zona metrului 2,40 până la 6,80 m., în profilul de Est, doar de o zonă de nivelare și o groapă destul de mare, pentru var. Restul profilului de Est, fiind distrus de un șanț actual, pentru o conductă de apă (Fig. 3). Capătul sudic al secțiunii este marcat, în profil, de 3-4 nivelări cu pământ, iar între ele câte un strat destul de gros de pământ negru,

bine bătut, cu pigmentație de cărbune și bucăți de cărămidă (Pl.109/1-3). La 2 m., o temelie de piatră, cu o adâncime de 0,80 m., care pătrunde în zona stratului de cărbune de la locuința din sec. XVI. Grosimea temeliei este de aproape 0,50 m. La baza acestui nivel, care aparține sec. XVII (Pl. 110/1-3), la 4,20 m. de la capătul de sud al secțiunii, pornește o groapă de var, cu o lățime de 2 m. și o lungime mai mare, care depășește limitele profilului de V. al secțiunii (Pl. 61/1-3). Adâncimea acestei gropi este de circa 0,40 m. Pe fundul ei se află un strat de câțiva centimetri de arsură puternică, un strat de cărbune de lemn peste care se află un alt strat de arsură, mai subțire, după care urmează un strat de var, de circa 10 cm. grosime, care acoperă toată suprafața gropii, inclusiv pereții laterali (Fig. 3; Pl. 60/3,4).

Profilul de V al secțiunii I/1998 este oarecum asemănător cu cel din E, cu deosebirea că în capătul de S (al secțiunii) straturile nu sunt străpunse de temelii din piatră sau alte construcții. Ele sunt uniforme și prezintă culori bine distincte, în funcție de cantitatea de pământ sau arsură, cu resturi de la locuințe, care au aici, valoare de succesiune dirijată de nivelarea terenului după fiecare incendiu sau reconstrucție. Ploile din toamna anului 1998 au distrus, în bună parte acest profil. Pământul din secțiune fiind aruncat în această parte a provocat dărâmarea lui pe o bună porțiune din profil. Fotografii realizate înainte de ploi au permis reconstituirea profilului, care, așa cum notam mai înainte, nu prezintă deosebiri prea mari față de cel estic (Pl. 60/3; 61/1-3).

Ultimul nivel aparține secolului al XVIII, când a fost construită Casa Venianim Costachi. Din profilul secțiunii noastre putem vedea nivelul de construcție și nivelul de călcare al acestei construcții. La adâncimea de 0,60 m., un pavaj de prundiș constituie prima fază a cerdacului și implicit nivelul de călcare din prima fază de folosire a construcției. Ulterior s-au mai surprins câteva refaceri ale cerdacului, implicit alte niveluri de călcare, ridicându-se stratul de pământ din fața clădirii cu circa 0,60 m. Restaurarea realizată în anii 1998-1999, a presupus degajarea unei suprafețe destul de mari de pământ, care apoi a fost pavată cu piatră. Soclul din piatră fasonată a clădirii de deasupra beciului, temeliile de piatră la început și de ciment mai târziu, precum și nivelările cu nisip și prundiș ale cerdacului demonstrează intervențiile în timp la folosirea permanentă a acestei frumoase clădiri din sec. XVIII.

În concluzie, putem spune că săpăturile noastre din campania anului 1998 au adus și alte noutăți, legate de existența unor construcții civile aflate în acest spațiu în secolele XVI-XVIII, până la actualul edificiu, aflat în restaurare - Casa Venianim Costachi, una din cele mai vechi construcții laice din orașul nostru și beciul realizat concomitent sub această casă.

Dimensiunile mici ale sondajului din 1998 nu au permis obținerea unor date concludente referitoare la întrebările pe care ni le puneam noi, ceea ce a făcut ca în 1999 să realizăm un nou sondaj, de data aceasta mai mare, care să ne dea posibilitatea obținerii unei situații stratigrafice complete între Casa Venianim Costachi și Catedrala Episcopală. Necesitatea acestui nou sondaj este dată și de faptul că nici până în prezent, după atâtea etape de restaurări, principalul monument al orașului, nu avea o situație clară privind fundațiile, nivelul de călcare și nivelul de construcție, lucruri absolut necesare în cazul unor intervenții majore la zidurile edificiului. Cele câteva sonde practicate în apropiere de fundații au arătat o situație absolut contrară celei aflate acum prin sondaj. Astfel, se credea că fundația se află într-un pământ răscolit, așa cum arătau rezultatele acelor sonde, iar noi am descoperit o fundație excelent executată, care intra în pământ peste 3 m., din care aproape 2 m. se află în pământ sănătos. Faptul că rezultatele sondajelor arătau un pământ răscolit era o realitate care nu avea ca suport decât faptul, demonstrat de noi, că la mică distanță de temelie s-au făcut înmormântări în mai multe perioade - mai ales în sec. XVIII-XIX, care pot pune în pericol edificiul, e adevărat, prin umiditatea excesivă pe care o provoacă acest pământ afânat al mormintelor, dar în condițiile în care astfel de morminte vor apărea pe toată lungimea temeliei sau chiar în partea nordică a edificiului.

Acest al doilea sondaj practicat de noi în anul 1999 a adus elemente noi cu privire la zona dintre cele două edificii. Mai întâi prin cele peste 30 de morminte de înhumăție descoperite, s-a putut demonstra că, într-adevăr o mare parte din acest spațiu a fost folosit ca necropolă, dar numai în sec. XIV-XVII. După această perioadă pe acest loc nu au mai existat decât urmele unor straturi, care aparțin secolelor XVII-XVIII, pigmentate cu multă tencuială fragmentată și cărămizi, care provin de la refacerile în timp ale bisericii. În apropierea edificiului au continuat să se practice înhumări, mai ales de prelați, care nu au putut fi determinați cronologic decât stratigrafic, fiind destul de săraci în inventar. La un singur mormânt s-a găsit o cărămidă cu numele Gheorghe scris cu litere slavone.

Rezultatele sondajului din acest an vin să confirme faptul că în spațiul dintre cele două construcții nu a existat acea presupusă și căutată biserică din sec. XIV. Ea trebuie căutată în continuare în alte zone, atât în interiorul bisericii actuale, în partea de N a ei sau spre V. Un sondaj în partea de N este cu atât mai necesar cu cât el ne-ar putea oferi date importante privitoare la temelia Catedralei și la rezistența ei. S-a putut dovedi, de asemenea, că cimitirul din jurul bisericii episcopale vechi, nu cuprinde toată zona dintre cele două edificii, după cum unele construcții civile aparținând sec. XVI-XVIII erau făcute la o oarecare distanță - de circa 20 m. - de actuala biserică.

Stratigrafia secțiunii II/1999 este foarte complicată din cauza deselor intervenții ale gropilor de mormânt practicate în decursul câtorva secole. Cel mai interesant lucru îl reprezintă o temelie mai veche care stă la baza actualului edificiu religios și depășește cu circa 0,60-0,80 m., cel puțin în capătul de N al secțiunii, temelia bisericii ridicată de Petru Rareș în sec. XVI și se adâncește cu aproximativ 2 m. față de aceasta. Deși este evidentă această situație, faptul că este surprinsă doar pe o porțiune de 2 m. nu ne permiteam atunci să avansăm ideea că aceasta ar reprezenta temelia vechiului edificiu religios de la sfârșitul sec. al XIV-lea și începutul sec. al XV-lea, respectiv Catedrala Episcopală din vremea lui Alexandru cel Bun. Tot în această zonă a fost surprinsă și temelia contrafortului de S - V al absidei laterale, atât cea din sec. al XVI cât și cea veche, care este puțin deplasată spre V. Tot aici s-a putut observa nivelul de construcție și de distrugere a primei biserici, nivelul de sec. al XVI-lea și un nivel de reparații din sec. XVIII - XIX. Temelia veche este bine prinsă în pământul galben-murdar, steril din punct de vedere arheologic (Fig. 4).

Începând cu 1,5 m. de la nivelul temeliei vechi se află cimitirul din sec XIV-XIX, care a fragmentat profilul foarte mult, descoperindu-se aproape 30 de morminte, dintre care majoritatea aparțin sec. XIV-XV, câteva din sec. XVI-XVII și ceva mai multe din sec. XVIII-XIX, care au vizat apropierea de zidul bisericii, ceea ce a dus la o suprapunere de morminte și distrugerea altora, din care o parte au fost reînhumate într-o groapă comună. Tot în această zonă a apărut și un cavou din cărămidă în care a fost înhumat un ofițer rus, în prima jumătate a sec. XIX-lea. Tot în această secțiune apar și șase gropi cu resturi menajere din secolele XVII-XIX, una din ele, Gr. 4 din sec. XVII, refolosită și în sec. XVIII și XIX, notate cu Gr. 5 și 6, ca gropi pentru var. Alte câteva intervenții moderne, reprezintă conducte de apă, canalizare sau cabluri. Pentru secolele XVII-XIX au fost descoperite câte o alee pavată cu piatră, la circa 8 m. de biserică. În capătul de Sud, în apropiere de Casa Venianim Costachi, a fost surprinsă intrarea la beci, realizată din piatră și cărămidă. În această zonă, la câțiva metri de clădire, se află și marginea cimitirului care, în sec. al XVII-lea s-a mutat, probabil, în jurul noii biserici - Precista Mare. Aici se răresc mormintele din această perioadă, respectiv, sec. XVII-XVIII. Încep din nou să apară, destul de multe, aproape de biserică, în prima jumătate a sec. al XIX-lea, până la apariția legii noilor cimitire din vremea domnitorului Alex. I. Cuza.

Cel mai important câștig al cercetărilor întreprinse de noi până acum se referă la datele pe care le avem referitor la nivelurile de călcare și de construcție ale celor două edificii, acum în restaurare, precum și starea fundației și puterea de rezistență a principalului monument - Catedrala Episcopală. Aceste date vor fi îmbogățite cu ceea ce vom obține de la noile sondaje

practicate mai întâi în partea de Nord a Catedralei, după care, dacă va fi nevoie și altele în interiorul bisericii sau în alte zone din incinta Episcopiei.

În anul 2000 săpăturile noastre au vizat obținerea nivelului de călcare la Turnul Clopotniță. Deși săpăturile nu au atins suprafețe prea mari, trebuie să notăm faptul că am putut scoate la iveală nivelul de călcare și construcție al acestui turn, stratigrafia acestei zone și câteva materiale din diferite epoci (Fig. 5). Au fost surprinse mai multe niveluri de construcție și reparații, precum și două gropi cu resturi menajere, Tot acum, prin supravegherea săpăturilor legate de construirea paratrăsnetului la biserica episcopală, s-au putut descoperi, în diferite locuri, fragmente de zid, precum și câteva morminte de înhumăție (Fig. 2). Toate au fost, însă, ținte false, care nu au dus la nici o concluzie privind existența unor construcții. Cel mai mult ne-a derutat o bucată de zid, prăbușit între curbura absidei laterale nordice și primul contrafort dintre altar și absidă și un grup de câteva pietre, care apăreau ca un pavaj (Fig. 6). Cu atât mai puțin temeliile unei biserici, pe care o căutam. Rămâneam, așadar, la primele indicii descoperite în SII/1999, privind existența unei temelii mai vechi, sub actuala biserică, dar care era dezvelită doar pe o mică porțiune, de 2 m.

După doi ani se realizează o nouă intervenție în zona de N a Catedralei, prin deschiderea celor două casete I și II și două secțiuni, una pentru obținerea unei stratigrafii în zona absidei laterale nordice și cealaltă pentru prinderea necropolei medievale și a eventualelor construcții din această zonă, pentru care s-a trasat o secțiune de 2 m. lățime și 28 m. lungime, pornind de la circa 4 m. distanță de biserică.

Caseta I, practică în partea de V al celui de al doilea contrafort din zona de N a Catedralei, nu a adus elemente noi privitoare la stratigrafia zonei, deoarece aici se afla o mare cantitate de piatră pentru ridicarea zidurilor, care a rămas nefolosită, precum și temelia veche. Printre pietre s-au descoperit și trei morminte de înhumăție, mai târzii, ale căror gropi nu aveau o formă bine determinată, din aceleași motive care privesc marea cantitate de piatră, nefolosită (Fig. 7).

Cea de a doua casetă - II, a fost deschisă în partea de Est a primului contrafort dintre altar și naos, în care a fost surprins contrafortul vechi și o bună parte din temelia veche, care, aici, depășește, pe unele porțiuni, temelia actuală, cu circa 1-1,20 m. Capătul de Est al casetei ne-a oferit o situație stratigrafică mai concludentă. Aici a putut fi surprins nivelul de distrugere al primei biserici și primul nivel de călcare al bisericii din sec. XVI. Un cavou din cărămidă a fost distrus de altele mai noi (Fig. 8).

În secțiunea IV (SI/2003) un număr destul de mare de morminte au distrus toate elementele de stratigrafie inițială. Pe toată lungimea absidei laterale, între cele două contraforturi, mormintele, târzii, din sec. XVIII-XIX au fost dispuse chiar până în temelia bisericii vechi din sec. XIV, care și aici, depășește, în unele locuri, cu 1-1,20 m. temelia bisericii din sec. XVI. Aceeași situație și în ceea ce privește temelia celor două contraforturi, care depășesc cu mult, lungimea și traiectoria celor din sec. XVI (Fig. 9). Remarcăm și aici o predilecție pentru apropierea cât mai mare de biserică, a mormintelor din sec. XVIII și XIX, multe din ele suprapuse sau distruse de cele mai noi. Unele dintre aceste morminte au avut un cavou construit din cărămidă, distrus în mai multe etape, de noi înmormântări. Doar câteva elemente de stratigrafie, în partea de est, marchează un nivel de distrugere a bisericii din sec. XIV și retragerea temeliei din sec. XVI. O situație mai clară a fundației celui de al doilea contrafort, între naos și pronaos (Fig. 10).

Cea mai clară situație stratigrafică, mai ales pentru necropola medievală din partea nordică a Catedralei, a fost surprinsă în secțiunea SV (SII/2003), unde au putut fi identificate toate nivelurile arheologice din sec. XIV până în zilele noastre. În acest fel am putut data cu destulă ușurință mormintele din sec. XIV-XV, chiar dacă nici unul din ele nu a avut inventar datorită faptului că se poate ușor observa groapa fiecărui mormânt surprins, mai ales, în cele două profiluri ale secțiunii, la fel și pentru mormintele din sec. XVI și XVII, dovedindu-se că

În această perioadă încetează să se mai facă înmormântări în această zonă. De altfel, cimitirul din jurul bisericii, așa cum se arată și în secțiunea dinspre Vest a Catedralei, notată de noi cu SVI (SI/2004), dispare în această perioadă, probabil legat de faptul că în apropiere, tot în acest secol XVI (1569) apare o nouă biserică - Precista Mare, în jurul căreia se înființează un nou cimitir, care devine, probabil, cimitirul orașului. La Episcopie nu se vor înmormânta, de aici înainte, decât o parte din preoții sau călugării acestui lăcaș. Este și motivul pentru care aceste înmormântări se făceau cât mai aproape de temelia bisericii, iar unele morminte aveau construcții mai durabile, din cărămidă sau piatră. Faptul că erau slujitori ai bisericii sau membri ai unor familii de înalți prelați (episcopi) o dovedesc cele câteva cărămizi cu inscripții sau prezența unor fragmente din haine bisericești, cusute cu fir metalic. Pentru unii episcopi, care au condus această episcopie, ale căror morminte nu sunt cunoscute, putem admite că ar putea fi în interiorul bisericii (Fig. 11).

Cimitirul din jurul bisericii, mai ales în partea de Nord, se întindea până la circa 20-22 m. de la Catedrală, după care urmau diferite construcții civile. După abandonarea cimitirului, pe tot parcursul zonei de Nord a Catedralei apar mai multe nivelări, mai ales cu pământ galben sau pământ amestecat cu mortar, care provenea de la diferite refaceri sau reparații ale principalului edificiu religios. Cea mai consistentă nivelare aparține secolului al XVI-lea în partea de N a cimitirului, pe o porțiune de cel puțin zece metri, făcută cu un strat foarte gros și consistent de pământ galben, bine bătut, care acoperă (căpăcește) o groapă de mari dimensiuni, groapă în care s-au descoperit numeroase urme provenite de la demantelarea bisericii din sec. XIV și construcția celei din sec. XVI. Această groapă, notată de noi „Groapa cu frescă”, nu a putut fi cercetată în întregime, dar conținutul ei ne-a oferit o mare cantitate de artefacte, pe baza cărora, am putut să o datăm cu mare precizie. În ea s-au descoperit fragmente ceramice, frescă, mortar, teracotă sau piatră adusă, dar nefolosită la construcția Catedralei, cât și monede datate în perioada respectivă (Fig. 12-Gr. cu frescă). Tot aici, în partea de SE, s-au descoperit două fragmente de temelii din piatră, care aparțin unei perioade mai târzii, probabil sec. XVII sau XVIII. Putem spune că din această zonă se înșirau mai multe construcții care deserveau Catedrala și administrația generală a Episcopiei Romanului.

În fine, ultima secțiune, notată cu SVI (SI/2004) a fost trasată în partea de V a Catedralei, în zona contrafortului de SV a pridvorului. Ca și în celelalte secțiuni, s-a putut constata că înmormântările erau făcute și în această zonă, pornind chiar de la temelia bisericii. În mormântările au fost realizate de asemenea, doar în secolele XIV-XVII. Datorită existenței unei alei pietruite, nu s-a cercetat o zonă mai întinsă pentru a se delimita și în această parte, cimitirul. Este probabil că și aici nu depășea 18-20 m. de la Catedrală (Fig. 12). Se observă și aici lipsa aproape totală a inventarului mormintelor, precum și dese suprapuneri de morminte. Pe o suprafață relativ mică s-au descoperit 29 de morminte. Nivelurile din sec. XVII-XIX sunt marcate de straturi cu mult mortar, cărbune, cenușă sau pământ galben. Remarcăm, de asemenea, traseul mult mai lung al contrafortului din sec. XIV, precum și temelia bisericii vechi care și aici, ca și în partea de S, este mai mare decât cea din sec. XVI, cu circa 0,60-0,70 (Fig. 13).

În trei din cele cinci secțiuni practicate în zona Catedralei au fost descoperite diferite urme de construcții civile. Primele și cele mai vechi au fost descoperite, așa cum notam mai înainte, în SI/1998, în apropiere de Casa Venianim Costachi și constau din fragmente de temelii din piatră, porțiuni de pavaj sau urme de incendii de la construcții din lemn, printre care și un strat gros de cărbune, toate aparținând unor locuințe, destul de solide, din sec. XV-XVII. Tot aici notăm prezența celui mai fermecător exemplar de construcție civilă din orașul nostru ce mai dăinuie și astăzi, în condiții excelente, datorate ultimelor restaurări - Casa Venianim Costachi, care adăpostește bogata colecție muzeistică a Episcopiei. Ea aparține sfârșitului de secol al XVIII-lea și începutul celui următor. Tot din această perioadă datează și beciul adiacent, construit în același timp, a cărui intrare, sub formă de gârlici, a fost surprinsă

în cea de a doua secțiune practică de noi în 1999 SII. Este de remarcat și amenajarea foarte elaborată a intrării prin acel gârlici, la care s-a renunțat, în sec. XX, odată cu realizarea unei alte intrări, dinspre Sud. Apariția cimitirului, a unor gropi de var, necesare la unele reparații, precum și cele câteva gropi cu resturi menajere au impus o restricție în ceea ce privește realizarea unor construcții civile prea aproape de Catedrală.

Partea cea mai bogată în construcții civile se află, desigur, la o distanță oarecare de edificiul principal, sigur după cimitir, dar nu prea departe. Primele indicii le avem din descoperirea celor două fragmente de temelie din piatră, aflate la circa 20 m. de Catedrală, precum și acea groapă mare cu frescă, care ar fi putut să constituie un subsol al unei clădiri de mari dimensiuni. De aici pornesc, desigur, toate construcțiile care constituiau locuințele călugărilor, preoților, personalului administrativ al unei Episcopii care cuprindea o mare parte din Moldova, mai ales în primele secole de existență a ei. Aici trebuie căutate construcțiile secolelor XV-XIX, care deserveau o instituție religioasă de mare anvergură. Partea de Est, unde se află acum Palatul Episcopal, este posibil să fi fost de la început locul unde se afla sediul episcopului sau palatul episcopal care, după unele descrieri, într-o anumită perioadă avea un etaj. Aici au fost găzduite toate marile personalități, care vizitau Moldova și, implicit, târgul Roman.

Cap. IV

GROPI

În cele șase secțiuni practicate în apropierea Catedralei și a Turnului de la intrare au fost descoperite și cercetate 9 gropi cu resturi menajere ori pentru depozitarea resturilor de la construcția, reconstrucția sau reparațiile edificiilor din această zonă. Două dintre ele - nr. 6 și groapa cu frescă, au dat cele mai multe și importante materiale care contribuie în bună măsură la datarea lor și a nivelurilor arheologice din care fac parte. Așa, de pildă, groapa nr. 6, descoperită în partea de Sud a Catedralei, în SII/1999, a oferit o gamă foarte variată și interesantă de plăci de teracotă smălțuită din sec. al XVII-lea, iar groapa cu frescă, cum o arată și denumirea, a dat o cantitate foarte mare de fragmente de frescă, în diferite culori, care aparține primei biserici, zugrăvită, așa cum ne arată documentele vremii, de către Nichita și Dobre, tocmiți de Alexandru cel Bun să picteze biserica Sf. Vineri din Roman, „unde odihnește mama noastră Anastasia Doamna”. Tot aici găsim și o mare cantitate de ceramică, teracotă, monede etc. din sec. XV-XVI.

Groapa nr. 1. A fost descoperită în caroul 9, la adâncimea de 0,70. Avea forma cilindrică, puțin lărgită la gură și se adâncea până la 1,65 m. În ea, mai ales pe fund, au fost descoperite mai multe pietre mari de gresie, fiind, probabil aruncate. În orice caz, nu considerăm prezența lor acolo ca o manifestare de altă natură. Alte materiale nu au mai fost găsite. Datarea a fost realizată pe baza punctului de pornire, de la nivelul de jos al stratului din secolul al XVIII-lea.

Groapa nr. 2, pornește de la baza nivelului arheologic al secolului al XVII-lea și ajunge până la adâncimea de 1,30 m., fiind distrusă, în parte, de groapa nr. 1. Avea forma cilindrică și nu conținea decât pământ din stratul arheologic al secolului al XVII. Nu putem bănui rostul ei. În orice caz, ea suprapune un mormânt din sec. XIV-XV - M. 24.